

Naturminnesförklaring av ett enträd på fastigheten Bromma 1:1, Floda socken, Katrineholms kommun

Foto. Karl-Joel Sundholm

Beslut

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap 10 § miljöbalken, en skyddsvärd en (*Juniperus communis*) samt ett område på marken med en radie på 10 meter räknat från trädets stam, på fastigheten Bromma 1:1, i Katrineholms kommun som naturminne. Enen ska vara skyddad även som död, stående eller liggande. Länsstyrelsen ska vara förvaltare av naturminnet.

Naturminnets namn ska vara *Enträdet vid Stora Bromma*.

För området gäller föreskrifter enligt 7 kap 5§ och 6§ miljöbalken samt 4 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm.

Nedanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för skötsel av naturminnet eller normalt Jordbruk på intilliggande marker.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

- Uppföra byggnad eller annan anläggning.
- Spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller dika.
- Anlägga mark- eller luftledning.
- Anlägga upplag.
- Använda bekämpningsmedel eller andra kemikalier.
- Skada enträdet genom avverkning, sågning av grenar eller annan åverkan som kan skada enen med undantag för utmärkning av naturminnet.

Ovanstående föreskrifter ska inte hindra bekämpning av skadeinsekter som påtagligt kan skada enen. Bekämpning får bara utföras i samråd med Länsstyrelsen.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten förpliktas att tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturminnet:

- Att trädet märks ut och att skötsel av markområdet utförs i enlighet med föreskrifterna.
- Att området runt enträdet hålls fritt från uppväxande träd och sly.

2014-03-24

511-3313-2013

C Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

- Störa eller insamla djur, växter och svampar på och i trädets stam och krona.
- Avlägsna död ved.

Administrativa uppgifter om det bildade naturminnet

Naturminnets namn	Enträdet vid stora Bromma
Kommun	Katrineholm
Församling	Floda
Lägesbeskrivning	Vid stora Bromma, ca 7 km nordost om Katrineholm
Ekonomisk karta	09696 (9G 9G)
Fastigheter	Bromma 1:1
Markägare	Enskild
Förvaltare	Länsstyrelsen

Syfte

Syftet med naturminnesförklaringen är att bevara ett, ur biologisk- och kulturhistorisk mångfald, värdefullt enträd. Syftet ska nås genom enen skyddas mot åverkan och att marken runt enen hålls fri från skadlig vegetation.

Skötsel av naturminnet

Skötselns huvudsakliga syfte är att, så långt det är möjligt, säkerställa överlevnaden för naturminnet.

Eventuellt kan kronstabilisering bli aktuellt för att säkra enträdets framtid. Markägaren bör kontakta förvaltaren när behov av skötsel uppstår. Om risk för fläkning eller dylikt uppkommer skall lämpliga åtgärder vidtas för att förlänga trädets överlevnad. För att förbygga fläkning har åtgärder redan kommit till stånd, då ett metallband monterats 2008 som håller samman två större stammar.

När enträdet dör ska stammen bevaras som högstubbe i lämplig höjd utifrån säkerhetssynpunkt. Skyddet enligt 7 kap. miljöbalken ska bestå även i detta läge.

Om enträdet faller omkull ska stammen och de grövsta grenarna bevaras på lämplig plats, gärna solbelyst i anslutning till stenmuren, förslagvis placeras den parallellt med muren. Skyddet enligt 7 kap. miljöbalken ska bestå även i detta läge.

En enkel informationsskylt om *Enträdet vid Stora Bromma* ska sättas upp.

Den biotopskyddade stenmuren som finns intill enträdet kan fortsättningsvis röjas och hållas fri från uppväxande sly. Grässvålen utmed stenmuren får slåträs, varefter gräset tas bort när det har fått ligga och torka en tid.

Upplysningar

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från föreskrifter för naturminnet. Finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturminnet.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

Beslutet kungörs i ortstidning och Södermanlands läns författningssamling.

Redogörelse för ärendet

I samband med ängs- och hagmarksinventeringen i slutet av 1980-talet kom det till Länsstyrelsens kännedom att en märklig trädformad en fanns på fastigheten Bromma 1:1. Enträdet vid Stora Bromma är av arten *Juniperus communis*.

När Länsstyrelsen i slutet av 1990-talet genomförde en jätteträdsinventering, konstaterades att Stora Brommas märkliga enträd vid den tidpunkten var landets grövsta levande en. I dagsläget har enträdet en omkrets vid brösthöjd på 271 cm. Enar av den dimensionen är mycket ovanliga. Att den står vid en stengärdesgård är sannolikt ingen tillfällighet. De flesta stora enträd har stått som levande stöttor invid trädgårdesgårdar, för att de inte skulle välta samman vid stormar. Andra uppkvistade enar, som inte hade denna funktion, användes vanligen till störar i gårdesgårdar och fick således inte tillfälle att växa upp till rejäla enträd. I de flesta fall är trädgårdesgårdarna borta sedan länge. I några fall har de ersatts av stenmurar, som på Stora Bromma.

Länsstyrelsen har under 2000-talet träffat markägaren vid några tillfällen för att diskutera skötselfrågor kring enträdet och dess framtid. I december 2012 besökte Länsstyrelsen fastighetsägarna Eva och Kjell Larsson och vid detta tillfälle framfördes att de var intresserade av att skydda enträdet som naturminne. Anledningen till intresset är att markägaren är angelägen om att enträdet får stå kvar även i framtiden.

Länsstyrelsen konstaterar att enträdet har stor betydelse för landskapsbilden och har ett mycket stort kulturhistoriskt värde, men har också ett visst värde för den biologiska mångfalden. På enträdet förekommer signalarten sotlav (*Cyphelium inquinans*). Sotlav indikerar på höga naturvärden med långvarig förekomst av gamla eller döda träd.

Att bilda naturminnen är en del i åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

Förslag till beslut har skickats ut på remiss till berörda sakägare och några ideella föreningar. Eva och Kjell Larsson har lämnat en synpunkt. De tycker att bekämpning av skadeinsekter ska vara möjlig om insekter riskerar att skada enen. Synpunkten har beaktats och skrivits in i beslutet som ett undantag till A-föreskrifterna.

Motivering

Enligt 7 kap. 10 § miljöbalken får ett särpräglad naturföremål förklaras som naturminne av Länsstyrelsen eller kommunen, om det behöver särskilt skydd eller vård. Förklaringen får omfatta även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövt utrymme. Vad som föreskrivs i 5-8 §§ miljöbalken om naturreservat gäller även för naturminnen.

Enligt 4 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd får Länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter som behövs för att skydda och vårda ett visst naturminne.

Enligt åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet är bildandet av naturminnen ett lämpligt instrument att för att ge särskilt skyddsvärda träd ett permanent skydd. Enträdens märkliga form, dess vida omkrets, förekomst av sotlav och placering i landskapet, gör den kulturhistoriskt och biologiskt intressant. Enträdet bedöms därför vara ett särpräglad naturföremål som kräver särskilt skydd och vård.

Hur man överklagar

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till Länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen i Södermanlands län, 611 86 NYKÖPING.

Skrivelsen ska ha inkommit inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Sakägare anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse om beslutet var införd i ortstidning. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer.

Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kommer att sända det överklagade beslutet vidare till Miljödepartementet för prövning, såvida Länsstyrelsen inte själv ändrar beslutet.

BESLUT

6(6)

Datum

Dnr

2014-03-24

511-3313-2013

ÖVRIGT

Beslutande i detta ärende har varit landshövding Liselott Hagberg. I den slutliga handläggningen har funktionschef Trine Haugset samt naturvårdshandläggarna Hans Sandberg och Karl- Joel Sundholm deltagit, den sistnämnda som föredragande.

Liselott Hagberg
Landshövding

Karl-Joel Sundholm
Naturvårdshandläggare

Bilagor

1. Karta som visar naturminnets geografiska område.

Sändlista

Eva och Kjell Larsson, Stenstorp Stora Bromma, 641 97 Katrineholm

Daniel Skoog, Råby 1, 641 97 Katrineholm

Katrineholms kommun, 641 80 Katrineholm, att: Håkan Lernefalk

LRF Södermanland, Nygatan 93, 602 34 Norrköping.

Naturskyddsföreningens länsförbund i Sörmland, att: Karl-Axel Reimer, Strömgatan 2
619 34 Trosa.

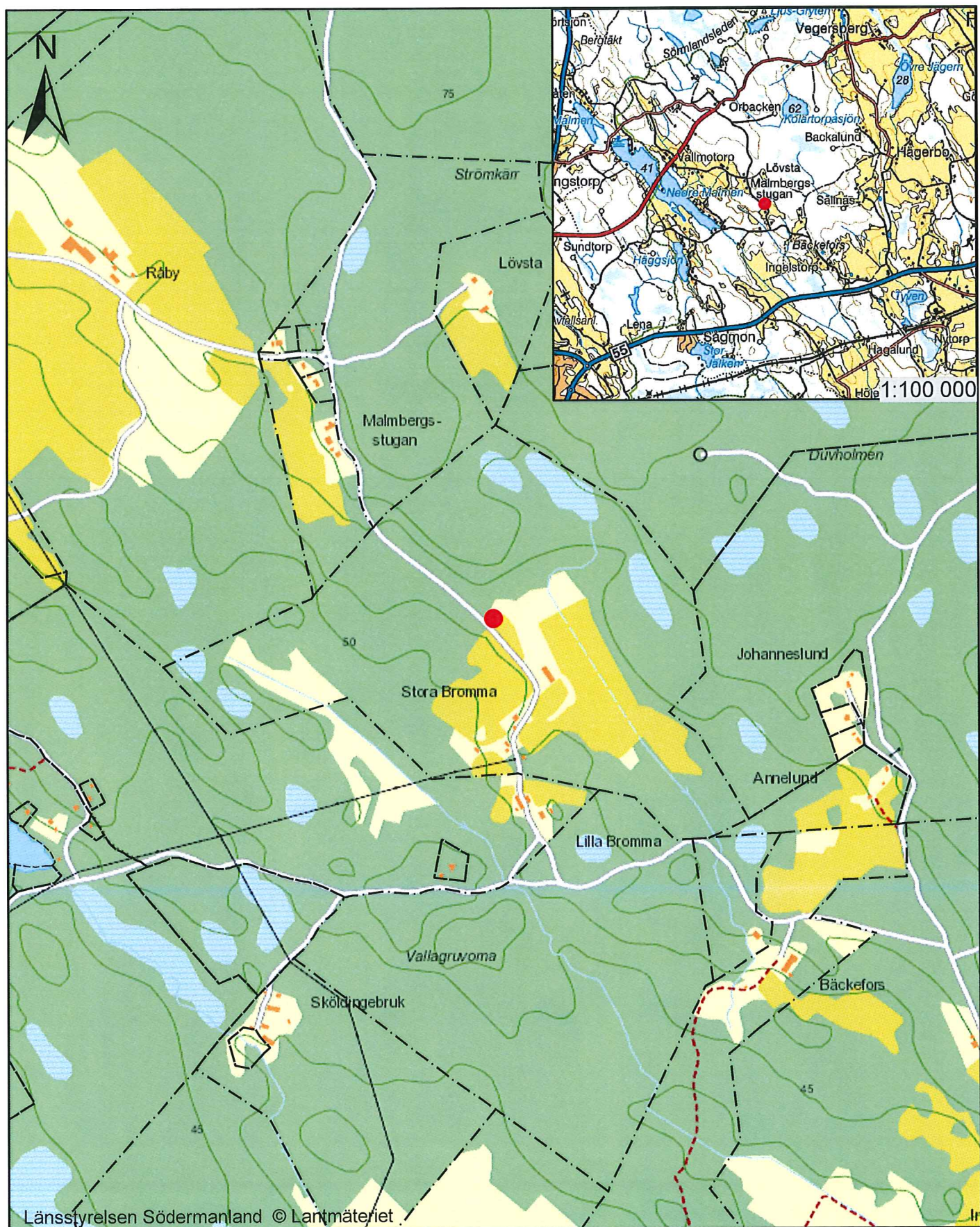
Naturskyddsföreningen i Katrineholm, c/o Bo Karlsson Måsvägen 26 641 26 Katrineholm.

Bilaga 1

Tillhörande Länsstyrelsens beslut
om naturminnesförklaring av enträdet
på fastigheten Bromma 1:1.

Dnr 511-3313-2013, 2014-03-24

Länsstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet

● Enträdet

1:10 000

0 125 250 Meter